

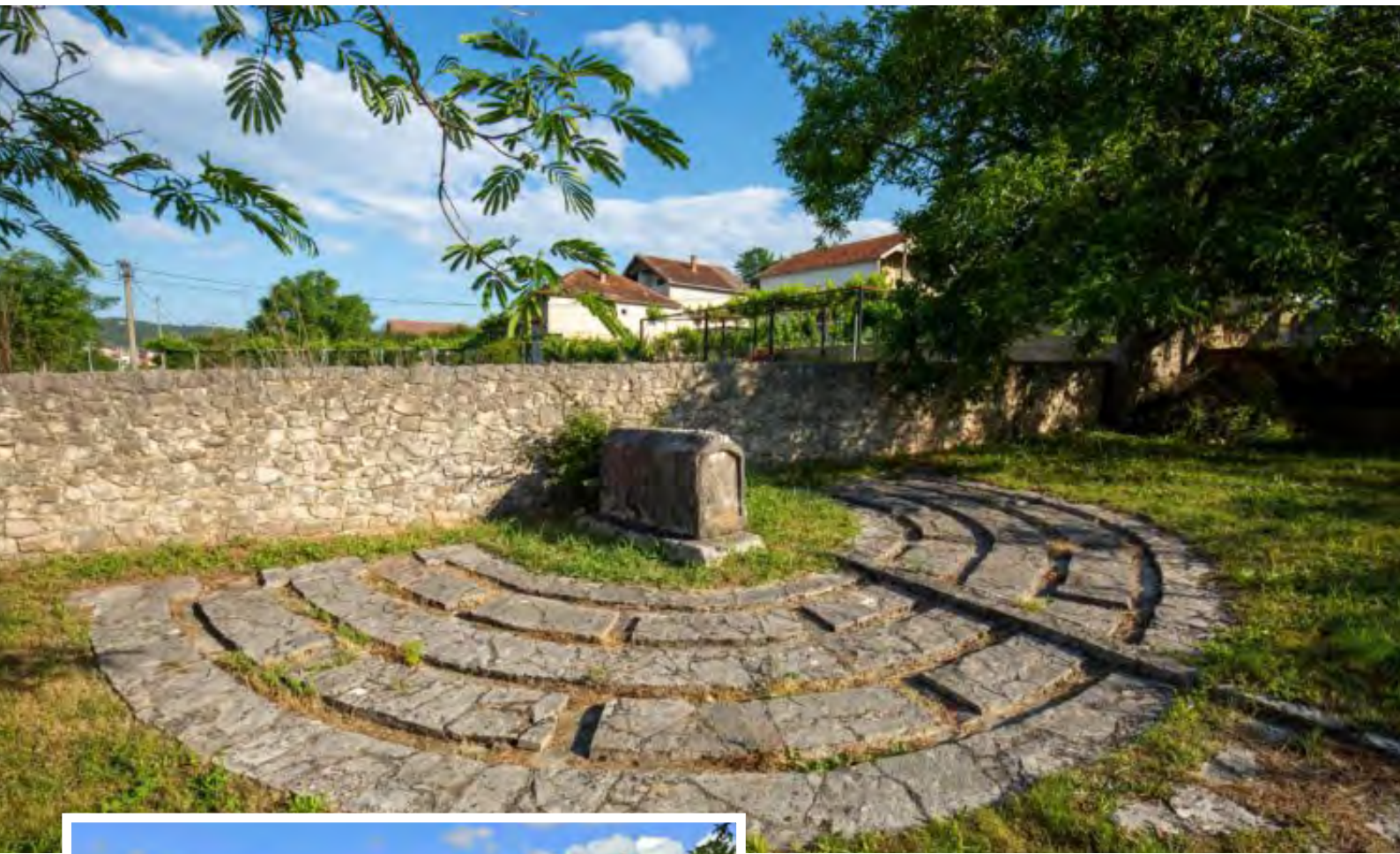
GLASILO JEVREJSKE ZAJEDNICE BOSNE I HERCEGOVINE

Jevrejski glas

broj 90.-91.

Sarajevo, mart – juni 2021.

Sivan - Tamuz 5781.

STOLAC
5781

Izlazi četiri
puta godišnje
Published four
times a year

Broj 80-81.
decembar, 2018.

Jevrejski glas
(Izdavač: Jevrejska
zajednica Bosne i
Hercegovine)

Jewish voice
(Publisher: Jewish
Community of Bosnia and
Herzegovina)

REDAKCIJA
Izdavač/Publisher
Jevrejska zajednica
Bosne i Hercegovine

Glavni urednik
Editor-in Chief:
Jakob Finci

Odgovorni urednik:
Pavle Kaunitz

Tehnički urednik:
Srđan Ninković

Lektor, korektor:
mr sc. Elma Softić
Kaunitz

Boris Kožemjakin,
Nataša Gaon Grujić,
Ernest Grin,
mr David Kamhi

Stalni dopisnici:
Aron Albahari – Srbija,
Jelica Rašeta Aiello
– Italija, Aleksandra
Stevandić – Banja Luka,
Lea Maestro – Španija,
Jahiel Kamhi – Kanada,
Maja Susha – Makedonija

Spoljni suradnik:
Damir Šabotić

Fotografije:
Jaki Levi, Mija Mirković

Štamparija:
Štamparija Fojnica D.D.

Adresa uredništva
Editorial Staff Address:
Jevrejska opština Sarajevo
za "Jevrejski glas",
Hamdije Kreševljakovića 59,
71000 Sarajevo
tel. +387 33 229-666
+387 33 229-667

Rješenjem Ministarstva
obrazovanja, nauke, kulture i
sporta Vlade Federacije Bosne
i Hercegovine "Jevrejski glas" je
upisan u evidenciju javnih glasila
pod rednim brojem 279, dana
22.4.1993. godine

E-mail:
jevrejski@glas@gmail.com

ISSN 1512-6439

2 /Jevrejski glas/

U OVOM BROJU:

RIJEČ UREDNIKA

Pavle Kaunitz

3.str

NAŠ PUT KROZ VRIJEME COVIDA 19

Boris Kožemjakin

4.str

KAMHI – SEFARDSKA PORODICA UMJETNIKA, UČENJAKA I RABINA

Jasmin Agić

6.str

ŠABAT ŠALOM UMEVORAH

Igor Kožemjakin

22.str

IDENTITY / IDENTITET

Iman Gavrankapetanović

23.str

7 - 8. SEPTEMBAR / 1 - 2. TIŠRI

ROŠ HAŠANA

9. SEPTEMBAR / 3. TIŠRI

GEDALJIN POST

16. SEPTEMBAR / 10. TIŠRI

JOM KIPUR

21 - 22. SEPTEMBAR / 15 - 16. TIŠRI

SUKOT

RIJEČ UREDNIKA

Dragi moji, a što reći!?

Ovaj treći val Korone ili kako ga već struka sve ne zove ... ne da nas je zapljusnuo već nas je gotovo potopio.

U jednom trenutku smo imali preko četrdeset oboljelih (među njima i gotovo kompletan redakcijski kolegij) a što je najgore, izgubili smo deset članica i članova naše zajednice male zajednice. Upravo njima: prof. Davidu Kamhiju, Karmen Kožemjakin, Želimiru Altaracu Čičku, Đorđu Mikešu, Franji Rausu, Mladenu Tulumoviću, Gordani Mrkić, Hatidži Paočić, Milanu Božiću I Ivanu Repiću posvećen je ovaj dvobroj Jevrejskog glasa.

Naravno, pritisnuti ovom nevoljom morali smo zatvoriti opštinu i obustaviti gotovo sve aktivnosti osim...

Naši su vrijedni volonteri i opet kao u martu prošle godine priskočili u pomoć i brinuli o našim starijim i bolesnim članovima donoseći im hranu, lijekove, vodeći ih u ambulante, bolnice, čineći ukoliko sve za njih što se u ovoj situaciji moglo učiniti.

A kako jedna nevolja nikad ne ide sama desilo se da je na smrtovnici našeg preminulog člana Želimira Altaraca Čička postavljenu na ulazu u opštinu osvanuo jedno jutro kukasti krst. Promptno je naravno reagovalo predsjedništvo osuđujući ovaj bezumni i nadasve antisemitski čin. Reagovala je policija a sam događaj je naišao na oštru osudu u javnosti. Prenosimo dio tih reakcija.

Uz pomoć naših prijatelja iz Beograda, kada već nije postojao nikakav način da uvezemo vakcine za naše članstvo, obezbijedili smo da se vakcinišemo u prestolnici susjedne nam države. O tome više na stranicama ovog dvobroja iz pera Borisa Koženjakina.

I da ljudi ... cijepite se gdje stignete i uzmognete. Cijepite se radi vas samih, vaših najbližih kao i svih ostalih. Barem toliko možemo napraviti.

Ove je godine uz sva epidemiološka ograničenja ipak obavljeno tradicionalno hodočašće u Stolac na grob Rav Moše Danona. Foto reportažu iz Stoca možete pogledati na našoj duplerici.

Uz sve nevolje mi nikad ne gubimo nadu te se nadamo da će i naš i vaš „Jevrejski glas“ opet uhvatiti svoj redovni ritam izlaženja.

Shalom!
PAVLE KAUNITZ

NAŠ PUT KROZ VRIJEME COVIDA 19

U mjesecu martu ove 2020. godine, nakon prvih dana opasnosti od Covida 19 i prvih pojava zaraze korona virusom, koji nje tada tako intenzivno zahvatio Bosnu i Hercegovinu, počela je infekcija Covidom i u našoj sarajevskoj Jevrejskom opštini, "dobili smo" prve oboljele, naše kolege koji rade u kuhinji za pripremu hrane, te još nekoliko članova. Iz iskustava od ranije, koja smo nažalost prošli 1992. do 1995. godine, odmah smo oformili tzv. "krizni štab" i odmah smo dezinfikovali sve radne prostore u Opštini, a trenutno smo morali zatvoriti kuhinju i za naše članove, korisnike kuhinje preći na alternativni način zadovoljavanja njihovih potreba. Opštinu smo zatvorili za posjete, prešli smo na tzv. rad od kuće, za sve koji su to mogli učiniti, te minimizirali sve aktivnosti na raznim, odgodivim programima aktivnosti.

Na akciju oko neophodnih aktivnosti, gdje je prednjačila pomoć osobama starijim od 65 godina, kojima je bilo zabranjeno kretanje, formirali smo tim volontera, mladih ljudi koji su se javili u većem broju nego što smo trebali, tako da smo i njih, svjesni da su i oni u opasnosti, uz sve neophodne mjere, pokušali što manje izložiti riziku zaraze, u čemu smo i uspjeli.

Drugi, veoma bitan dio je bilo organizovati ishranu za već ranije korisnike naše kuhinje, te smo ugovorili kupovinu gotovih obroka hrane, koje su volonteri dva puta sedmično nosili korisnicima.

Naravno uz te obroke, koji su se morali samo podgrijati, korisnike smo snabdjevali i voćnim sokovima, te drugim neophodnim artiklima za ishranu i održavanje lične higijene. Svima kojima je bilo zabranjeno kretanje, volonteri bi vršili kupovinu neophodnih namirnica, preuzimali i donosili im

neophodne lijekova. U zavisnosti od potrebe, uz sve mjere zaštite, vodili smo oboljele članove Opštine ljekaru, ali smo i ugovorili ljekara koji je išao u kućne posjete, gdje je to bilo neophodno. Sve u svemu, mogu slobodno reći da smo u ovakvoj situaciji i borbi sa "nepoznatim neprijateljom" uglavnom prošli relativno dobro i učinili da se prvi dio borbe s pandemijom dobije, jer smo u septembru mjesecu počeli sa relativno normalnim radnim aktivnostima, uz reducirano radno vrijeme i pridržavanje svih epidemioloških mjera koje su bile propisane na nivou našeg grada. Pomoć organizacija koje nam i inače pomažu, nije izostala i mnogo su nam pomogli da lakše, rasterećeni finansijskih problema, prevaziđemo ovu krizu.

Nažalost, sve je izgledalo dosta povoljno, dok u mjesecu martu 2021. godine Jevrejska opština iznenada nije postala tzv. "klaster" ili žarište Covida 19, tada smo imali veliki broj zaraženih, jedan dio

s obaveznom hospitalizacijom, a nažalost i četiri smrtna slučaja. Ponovo smo zatvorili Opštinu po predhodnom radnom režimu, s tim da smo aktivirali kuhinju na dva puta sedmično i toplim obrocima snabdjevali starije korisnike naših usluga, želeći da izbjegnemo gotova konzervirana jela, a cijeneći da su naši aktivisti iz kuhinje već prebolovali Covid 19, čime je rizik od ponovne zaraze bio minimalan.

U međuvremenu su počele vakcinacije, nažalost samo van BiH, a mi smo nekim, nama poznatim kanalima pokušavali obezbjediti vakcinaciju članova naše Jevrejske zajednice, ne samo Sarajeva, već i Mostara, Zenice, Tuzle, Doboja i Banja Luke, nažalost bezuspješno.

Tada smo, a znajući da se u Republici Srbiji uveliko vakcinišu građani, da imaju dovoljan broj vakcina, pokušali ostvariti kontakt s prijateljima iz Saveza jevrejskih opština Srbije i Jevrejske opštine Beograd, pitajući za mogućnost da nam pomognu. Uputili su nas na dr. Predraga Pecu Kona, koji je odmah, bezrezervno izrazio spremnost da nam pomogne, te u roku od 48 sati dobio potrebne saglasnosti za prvih 100 ljudi i tražio spisak zainteresovanih, koji bi već za dva dana trebali biti u Beogradu. U veoma kratkom roku, koristeći "ratna iskustva" izvršili smo animaciju i poslali preko 100 članova, zbog brzine, samo članove naše sarajevske opštine. Odmah smo nastavili s daljnjim aktivnostima i organizovali drugu grupu u koju smo uključili i zainteresovane iz drugih, nabrojanih jevrejskih opština, te istu poslali na vakcinaciju, naravno uz posredovanje i odobrenje dr. Kona, ali moram istaći i uz divne ljude iz beogradske opštine. Volio bih nabrojati imena svih dobrih ljudi koji su učestvovali na bilo koji način u dočeku i ispraćaju naših članova, izbjeci ću to da se neko ne uvrijedi, ali ističem prvenstveno Braneta Popovića i Čedomilu Milu Marinković, koji su sve naše grupe dočekali, bili uz naše ljude i ispratili ih s pripremljenim sendvičima, poslasticama i vodom ili sokovima za put nazad kući. Tako je bilo i za revakcinaciju, a zadovoljstvo i zahvalnost naših članova su bili izuzetni, znali su to i pokazati, te smo domaćine i mi obradovali adekvatnim sarajevskim "đakonijama", bez pretjerivanja, ali s iskrenom zahvalnošću.

Najzad je došla na red i treća grupa u koju smo uključili sve one koji su u martu preboljeli Covid 19 i kojima je nakon tri mjeseca od ozdravljenja bilo dozvoljeno da se vakcinišu. Sve je teklo na opšte zadovoljstvo, bez bilo kakvih problema, organizacija iz Sarajeva, prihvata u Beogradu, a posebno ističem izuzetnu ljubaznost osoblja u Zavodu za biocide i medicinsku ekologiju gdje se

vakcinacija u sve tri grupe obavljala. Posebnu zahvalnicu smo dodjelili tom Zavodu, a zaslužili su sve pohvale za stručnost, nesebičnu pomoć, odnos prema "strancima", ali nikako se tamo nismo osjećali kao stranci, naprotiv. Akcija članova jevrejskih opština Bosne i Hercegovine na vakcinaciji završava revakcinacijom 09. jula, a nema niti jednog člana koji je želio da bude vakcinisan, a da mu nije bilo omogućeno da to učini u našoj organizaciji.

Na kraju, pored naših prijatelja iz Jevrejske opštine Beograd, predusretljivog i ljubaznog osoblja Zavoda za biocide i medicinsku ekologiju, najveću zahvalnost ipak dugujemo dr. Peci Konu koji je svojim autoritetom i spremnošću da pomogne omogućio sve potrebne saglasnosti i organizovao mjesto i osoblje za vakcinaciju, to mu sarajevski Jevreji nikada neće zaboraviti.

BORIS KOŽEMJAKIN

PROGRAM ZA DOČEK ROŠ AŠANA 5782 SARAJEVO 06. 9. - 08. 9. 2021.

Sva bogoslužjenja će biti u Starom hramu - Kal vežu, Velika avlija Laure Papo Bahorete

5EREV ROŠ AŠANA

Ponedjeljak, 6. Septembar 2021. - Jom šeni, 29. Elul 5881.

19:00 – Arvit erev Roš ašana

20:00 - Kiduš i jei racones

I DAN ROŠ AŠANA

Utorak, 7. Septembar 2021. / Jom šeliši, 01. Tišre 5782.

09:30 - Šaharit

11:00 – Šofar

11:15 – Musaf

13:30 - Deraša

14:00 - Minha

II DAN ROŠ AŠANA

Srijeda, 8. Septembar 2021. / Jom rev'i, 02. Tišre 5782.

09:30 – Šaharit

11:00 – Šofar

11:15 – Musaf

12:00 – Tašlih (na obali - Miljacke)

14:00 - Minha

KAMHI - sefardska porodica umjetnika, učenjaka i rabina

Violinist i pedagog, rođeni Sarajlija, David Kamhi izdanak je jedne od najstarijih i najuglednijih sefardskih porodica.

Piše: JASMIN AGIĆ

Kamhi je 46 godina bio profesor na Muzičkoj akademiji u Sarajevu. Al Jazeera

Osjećaj za umjetnost i posebne sklonosti prema stjecanju znanja nisu ništa neobično u sefardskoj porodici Kamhi, koja je u svakoj jevrejskoj zajednici u kojoj se obrela prednjačila motivisanošću da intelektom mijenja svijet i društvene norme. Jedan njen član, rođeni Sarajlija, penzionisani profesor na Muzičkoj akademiji i slavni violinist David Kamhi, izdanak je te porodice, čije se prvi spomen datira u 1. stoljeće.

Priča o porodici Kamhi nije samo priča o slavnim velikanima prošlosti nego i pripovijest o tragičnoj sudbini jevrejskog naroda, koji je, proganjan i uništavan, ostavljao dubok trag na svakom mjestu na kojem je pokušao stvoriti dom. Kamhijima su Bosna i Sarajevo mjesto življenja već gotovo pola milenija, ali svako onaj ko pokuša shvatiti veličinu njihovog porodičnog naslijeđa mora se suočiti s pripoviješću koja je čudesna, bogata i nevjerovatna, kao da je riječ o nekoj legendi.

Kad govori o porodičnoj tradiciji, David Kamhi počinje priču u pomalo mitsko vrijeme jer su Kamhiji bili učesnici velikih jevrejskih pobuna u vrijeme Rimskog carstva. Nemirnog duha i prkosni, nisu mogli trpjeti nepravdu, a pradomovinu su zbog rimskog terora najvjerovatnije zamijenili nekom arapskom zemljom.

Jedna od najstarijih sefardskih porodica

“Što se tiče porodice Kamhi, to je jedna od najstarijih sefardskih porodica, a to se može provjeriti u Muzeju jevrejske dijasporu u Jerusalemu. Tamo piše da je u 1. vijeku n. e. bila majka koja se zvala Kamhijot i koja je imala 11 sinova, koji su bili veliki svećenici i od njih smo mi svi Kamhiji potekli. Poslije izгона 175. godine, ili čak možda poslije Prvog izгона, a nakon velikih ustanaka naši su otišli. Moja je porodica sa ostalima vjerovatno otišla negdje u neku arapsku zemlju i tu bila do 7. ili 8. vijeka, kada su sa Arapima prešli u Španiju.”

Kamhiji su, priča David, naselili cijelu Španiju i njihovo je prisustvo zabilježeno u gotovo svim značajnijim kulturnim centrima Andaluzije. Doprinos kulturi i umjetnosti, ipak, nije bio dovoljan i nakon rekonkiste, zajedno sa svojim sunarodnjacima Jevrejima te Arapima, bivaju iznova prinuđeni napustiti domovinu.

“Znači, prešli su preko Gibraltara. Oni su se naselili u više španskih gradova jer ih je bilo dosta. Ja, recimo, znam da su bili u Andaluziji u Kordobi, bili su u Kastilji, u Toledu su bili, a jedan dio porodice bio je čak u Kataloniji, u gradu Ćironi, a neki i u Barseloni. Međutim,

zajednice, industrijalac i član Parlamenta. Drugi Kamhi je otišao u Solun i bili su veliki solunski trgovci, a treći Kamhiji su otišli u Valonu (Vlore) u Albaniji, jer je to bila turska luka. Jevreji nisu mogli ići u luke gdje su bili kršćani nego su samo mogli ići u turske luke. Živjeli su jedno vrijeme u Valoni i onda su došli u Bosnu.”

Ferdinand i Izabela 1492. istjerali su Jevreje i Arape, i to su im dali kratki rok da se pokrste ili izađu iz Španije.”

Kao i mnogi drugi španski Jevreji, i Kamhiji spas nalaze odlaskom u Osmanlijsko Carstvo. David pripovijeda da su tri brata izabrala tri grada da se nasele sa svojim porodicama.

“Što se tiče Kamhija, poznato je da su tri brata došla u Carigrad. Jedan je ostao u Carigradu i danas ima Kamhija u Carigradu. Recimo, njegov potomak je Cefi Jozef Kamhi, koji je bio predsjednik Jevrejske

Život u Sarajevu i Višegradu

Kamhiji su u Sarajevu živjeli sve do velikog požara koji je poharao grad netom prije austro-ugarske okupacije, kada se dio porodice, kako će se ispostaviti, kratkotrajno seli u Višegrad. David pojašnjava da je njegov otac rođen u tom istočnobosanskom gradiću, ali da nikada nije zaboravio da je Sarajevo mjesto njegovog porijekla.

“Moji su došli u Sarajevo i živjeli su u Sarajevu sve do velikog požara što je bio malo prije okupacije Bosne i onda je jedan dio porodice otišao u Višegrad i tu su bili dvije generacije.

Znači, moj pradjed je otišao u Višegrad i tamo je živio moj djed i tata se rodio u Višegradu i sva njegova braća i sestre. Ali poslije su došli u Sarajevo kada su pošli u gimnaziju. Vjerovatno su došli u Sarajevo oko 1918. ili 1917. ili 1920. Od tada smo stalno u Sarajevu.”

Kad pripovijeda svoju porodičnu sagu, Kamhi ne propušta istaći da je ključna osoba za intelektualni uzlet generacije njegovog oca bila njegova tetka Bea Kamhi, žena izuzetne hrabrosti i inteligencije. Upravo je njen nemirni i znatiželjni duh bio pokretač mnogih porodičnih promjena. Ta je žena bila zaslužna i za elitno obrazovanje koje je njegov otac Aron stekao u godinama prije Drugog svjetskog rata.

“Što se tiče moga oca, on je bio ‘crveni’ i to je postao dok je studirao u Njemačkoj, u Berlinu. Moj djed David Kamhi svu je svoju djecu poslao da uče

škole. Najstarija moja tetka se zvala Bea. U Višegradu je bio veliki vojni logor austro-ugarske vojske, gdje su bili ruski zarobljenici i jedan zarobljenik iz Rige je zaprosio moju tetku i ona je poslije rata otišla u Rigu s njim. Ona je njega ubrzo prerastala jer je bila veoma inteligentna, a on je imao fabriku cipela; razvela se od njega i udala se za jednog drugog čovjeka, koji je bio filozof. Ona je prošla sve gradove po Evropi. Iz Rige je otišla u Berlin, Pariz i kako je god dolazila u neki grad tako su moji stričevi i tetke odlazili njoj da studiraju. Mog je oca tako zapao Berlin, gdje je završio tehničke studije. Nakon završetka vratio se u Sarajevo, ali zbog komunističkih ideja nije mogao dobiti zaposlenje i dosta je ležao po zatvorima.”

Fahrija-hanuma Fadilpašić

Drugi svjetski rat, kao i mnogim drugim čestitim Jevrejima, Kamhijima donosi nevjerovatnu životnu kalvariju. Otac odlazi u partizane, a majka se počinje kriti od ustaških vlasti po sigurnim mjestima u Sarajevu. U prvoj godini okupacije 1941. rađa Davidovog mlađeg brata Isaka, ali njen i život njene dvoje malodobne djece u neprestanoj je opasnosti.

“Od početka rata majka se krila. Imala je puno prijateljica i krila se u sanatoriju Bauer, koji je sakrivao dosta Jevrejki. Kada je taj šef rekao: ‘Gospođo Kamhi, ja Vas ne mogu više kriti’, onda je moja majka pobjegla u Mjedenicu i u jednu familiju gdje je muž bio musliman Sejfo Odošić, a žena je bila katolkinja Marica. Oni su čuvali majku koliko su mogli. Bio je ovdje neki kulturbundovac koji je predavao njemački. Taj je mamu znao pošto je mama jako dobro govorila njemački i on je čuo gdje je ona i došao je da je odvede, ali je komšije muslimani nisu dali jer je krvarila a to je bilo nakon porođaja.”

Nekoliko dana prije tog događaja njena prijateljica i žena iz ugledne begovske porodice Fadilpašić donijela je odluku da pomogne tročlanoj porodici Kamhi, a događaji s kulturbundovcem ubrzali su tok stvari.

“Njena prijateljica Fahrija-hanuma Fadilpašić je naložila da se naprave lažni dokumenti i Fahrija je poslala momka sa pasažerom, to su kola, i momak bio s puškom. Meni stave fes na glavu, a brat Kiko je bio mali. Došli smo na stanicu. Došao je ustaša i pita: ‘Čija je ovo pasažera?’, a ovaj kaže: ‘Ovo je pasažera bega Fadilpašića, odbij, fukaro!’ i mene i mamu uzme

za ruku i smjesti nas u hajvan-vagon i tako smo pobjegli u Mostar.”

U Mostaru ostaju sasvim kratko, a zatim bivaju prebačeni u logor na otoku Lopudu. Tamo se također kratko zadržavaju, a potom ih prebacuju u koncentracijski logor koji su Italijani uspostavili na Rabu. Tih se događaja Kamhi dobro sjeća.

Neočekivani susret s ocem

“Kada smo došli u Mostar, tamo su nas primili, ali smo bili dva dana na stanici i čekali. Onda su nas smjestili kod neke Anđe Pičete i tu je bilo nekoliko jevrejskih familija, a sve je to možda organizirala partija. Onda su nas Italijani uhvatili i deportirali na otok Lopud; to je bio kao neki lakši logor. Nakon toga, krajem 1942, prebacuju sve Jevreje na Rab. Na Rabu je bilo mnogo teže jer nije bilo vode, hrane, ničega. Godine 1943, kada je Italija kapitulirala, logoraši su se sami oslobodili. Ubili su kolonela fašistu. Tu su bile tri grupe Italijana: karabinjeri, barsaljeri i fašisti. Fašisti su bili grozni. Nakon toga došli su partizani i onda smo se prebacili na Velebit, a onda dalje na Baniju i Kordun, Glina, Petrinja. Mene i brata su stavili u dječji dom.”

David i njegov brat dočekuju oslobođenje u dječijem domu u Splitu, gdje će mali David doživjeti nevjerovatan i pomalo nestvaran doživljaj.

“Brat je bio teško bolestan, imao je tuberkulozu, gliste i pao mu neki krevet na glavu i imao 12 kopči. Došlo je oslobođenje. U blizini je bila neka plaža, gdje su se ljudi kupali. Ja jedan dan skačem i dođe partizanski oficir i počne me ispitivati, a nas su učili da ništa ne odgovaramo. Ja šutim, a on izvadi šaržer iz pištolja i kaže: ‘Evo ti, poigraj se’ i ja uzmem i vrtim gore-dolje. On onda izvadi sliku i pita me ‘Ko je ovo?’ Ja kažem: ‘Mama.’ ‘A ko je ovo?’ A ja na tuti sjedim i kažem: ‘Ja sam to’ i onda pita: ‘A ko je ovo?’, a ja kažem: ‘To si ti’ i on kaže: ‘Ja sam tvoj otac.’ Otac je cijeli rat bio u partizanima i tada sam ga vidio prvi put nakon nekoliko godina.”

Porodica Kamhi desetkovana je u Drugom svjetskom ratu, a neki njeni članovi život su izgubili u Jasenovcu, Auschwitzu i Sobiboru. David Kamhi kaže da je otprilike 70 do 80 članova najuže porodice stradalo u holokaustu. Pa ipak, taj zločin nije uspio iskorijeniti ni Jevreje ni njihovu kulturu iz Bosne i Hercegovine i Sarajeva. Najbolji dokaz jest uspjeh koji je na polju umjetnosti napravio David Kamhi, violinist, koji se, između ostalog, obrazovao na Moskovskom državnom konzervatoriju “Pjotr Iljič Čajkovski” i koji je 50 godina bio profesor violine, viole i metodike violine.

Izvor: AL JAZEERA

Foto: Ana Schulz

Umrla od Korone 2020 - 2021.

*Prof. David Kamhi,
Karmen Kožemjakin,
Želimir Altarac Čičak,
Đorđe Mikeš,
Franjo Raus,
Mladen Tulumović
Gordana Mrkić,
Hatidža Paočić,
Milan Božić,
Ivan Repić*

ZICHRONO LIVRAHA

NERMINA KULOGLIJA

4. juna 2021.12:58

Iscrtana svastika na smrtovnici Želimira Altarca Čička posljednji je od događaja koji su uznemirili Jevrejsku zajednicu u Sarajevu. Pripadnici ove manjinske grupe u glavnom gradu se osjećaju sigurno, ali ih brinu poruke mržnje i kako bi se porast antisemitizma u svijetu mogao odraziti na Bosnu i Hercegovinu.

Edinu Gugać, suprugu preminulog Želimira Altarca Čička, na dan sahrane su pozvali iz Jevrejske zajednice i rekli joj da imaju lošu vijest.

“Pomislila sam, šta može još biti loše i šta može biti nakon današnjeg dana, nakon što sam supruga ispratila na vječni počinak. Rekli su mi da je na njegovoj smrtovnici nacrtana svastika”, prepričava Gugać za Balkansku istraživačku mrežu Bosne i Hercegovine (BIRN BiH) razgovor u kojem joj je saopćena vijest o iscrtanom kukastom krstu.

Dan poslije, iz Ministarstva unutrašnjih poslova obavijestili su javnost da je osoba koja je iscrtala svastiku maloljetnik.

Ovaj događaj izazvao je brojne reakcije građana Sarajeva i Jevrejske zajednice u ovom gradu. Ali istraživanja BIRN-a BiH su pokazala da u BiH postoji nekoliko ultradesničarskih organizacija koje promoviraju antisemitizam. Posljednje istraživanje o Bosanskom pokretu nacionalnog ponosa (BPNP) pokazalo je kako ova organizacija već 12 godina neskriveno promovira nacionalsocijalizam odnosno nacizam.

Policija u Sarajevu još uvijek nije javno saopćila ima li podatak da li je osoba koja je nacrtala svastiku pripadnik neke grupe.

“Saznanja da antisemitizam nije u gradu tako prisutan institucionalno, da nije na neki način

organizovan, dalo nam je hrabrosti da pomislimo da je to ipak individualni akt pojedinca i da nije tendenciozan, od strane neke skupine”, kaže Boris Kožemjakin, predsjednik Jevrejske opštine Sarajevo.

Strah od antisemitizma u Sarajevu

Dok govori o svom suprugu – koji je bio važna osoba sarajevske muzičke scene i pisao pjesme za grupe poput Indexa – Edina kaže kako je Želimir zbog svog porodičnog iskustva uvijek baštiniio antifašizam.

Želimir Altarac – Čičak

“Kako je on uvijek govorio: ‘Meni je otac dao ime Želimir zato što nije želio da se ikome desi ono kroz što je on prošao. On je izgubio skoro cijelu svoju porodicu u logoru Jasenovac’”, kaže Edina.

Gugać i Kožemjakin kažu da zbog svog posebnog odnosa prema gradu i odnosa njegovih stanovnika prema ovoj manjinskoj zajednici, iako rijetke, prijetnje i uvrede doživljavaju posebno teško.

Jevrejska zajednica je svašta prošla kroz svoju historiju, kaže sociolog Slavo Kukić.

“Vjerujem da kod običnog sarajevskog Židova to izaziva strah, jer on razmišlja o poruci koja stoji iza kukastog križa, a ta poruka u njegovoj percepciji nije ništa drugo nego – ‘ponovit će vam se ono što ste doživjeli i ‘41. do ‘45 godine’. To nije nešto što treba potcjenjivati, bez obzira dolazilo to od organizirane grupe, dolazilo to od manijakalnih pojedinaca, ali poruka koja se odašilje jeste ubitačna”, kaže on.

Jevrejska opština
Sarajevo

Jewish community
Sarajevo

Jevrejska opština Sarajevo, Hamdije Kreševljakovića 59, phone/fax: + 387/33 22 96 66, + 387/33 22 96 67
URL: <http://www.benevolencija.eu.org>
E-mail: la_bene@open.net.ba

Datum: 30.03.2021
Broj: 029/21

SAOPŠTENJE ZA MEDIJE

Jevrejska opština u Sarajevu oštro osuđuje današnji barbarski čin crtanja kukastog križa na smrtovnicu nedavno preminulog člana Jevrejske opštine Sarajevo i počasnog građanina Grada Sarajeva Želimira Altarca Čička.

Posebno nas zabrinjava da je neko, u doba jedne od najvećih kriza sa kojom se naše društvo do sada susrelo, na obavijesti o smrti jednog Jevreja koja je bila postavljena na kapiju Jevrejske opštine u Sarajevu, tokom praznika Pesah, usred dana, izvježbanim pokretom nacrtao kukasti krst.

Nadamo se da će Sarajevo, Grad i Građani, ovaj neshvatljivi čin mržnje osuditi, a nadležni organi, brзом reakcijom, utvrditi identitet počinioca i njegov čin adekvatno sankcionisati.

Za Damira Kapidžića, profesora Fakulteta političkih nauka u Sarajevu koji istražuje rad desničarskih grupa u BiH, svastika nacrtana na smrtovnici Jevreja “pokazuje da imamo velike probleme u odgoju mladih”.

“I to se tiče odgoja obitelji isto kao i odgoja u školstvu. Mi zakazujemo u nekim aspektima da njima prenesemo ideju jednakosti među ljudima i osnovne neke društvene vrijednosti što se tiče tolerancije i prihvatanja drugog i drugačijeg”, kaže on.

Bez obzira pripada li nekoj grupi ili ne, Gugać osobu koja je nacrtala svastiku na smrtovnici njenog supruga doživljava “kao fašistu i nacistu”.

“Ne vjerujem da nije svjestan šta je uradio, uradio je to svjesno, s ciljem, s namjerom i,

nažalost, što je najtragičnije, očito da nam treba puno još edukacije šta ustvari znači taj kukasti krst”, kaže Gugać pojašnjavajući kako je kukasti križ, danas poznat kao svastika, simbol koji je zloupotrijebio nacistički vođa u Drugom svjetskom ratu Adolf Hitler.

Edina Gugać. Foto: BIRN BiH

Kukasti krst godinama su neskriveno na svojoj stranici isticali članovi BPNP-a. Ovaj pokret, uz bošnjački nacionalizam, promovira i neonacističke ideje antisemitizma, homofobije i rasizma.

“Ovo što se javlja u okviru tog bošnjačkog pokreta, to je jedna varijanta onog poznatog proklamovanog rasnog zakona iz nacizma, a oni danas Jevreje i te druge grupe proglašavaju ljudima niže vrijednosti, što znači ‘njih treba eliminisati’”, kaže Kožemjakin, dodajući kako to zabrinjava Jevrejsku zajednicu.

Ranija istraživanja BIRN-a BiH su pokazala da grupe u Mostaru i Prijedoru također promoviraju antisemitizam. Državno tužilaštvo nedavno je optužilo jednu osobu da je na *Telegram* kanalu pozivala na ubijanje Jevreja.

Kapidžić smatra kako je *online* prostor idealna platforma za pristup desničarskim organizacijama.

“*Online* sfera i kod nas, a i drugdje, nije do dovoljne mjere pod nadzorom i nemoguće je staviti pod nadzorom da vi pratite sve moguće oblike radikalizacije. Tu dolazi do miješanja ideja vezanih za balkanske ratove, vezanih za napade u Norveškoj, antiislamističke poruke...”, smatra Kapidžić i napominje kako je to sfera koja stvara svoju supkulturu.

“Pristupanje informacijama o takvim skupinama, o njihovim idejama, o njihovoj ideologiji na neki način, nikad nije bilo lakše. To mladi mogu raditi *online*, mogu čak i sakriti svoj identitet”, dodaje Kapidžić.

Nereagovanje na antisemitizam stvara dugoročne posljedice

Bivši član BPNP-a objasnio je kako su članovi ove organizacije to radili kako bi odvojili svoj privatni život od djelovanja u grupi. Taj period od prelaska iz *online* u stvarni svijet, Kapidžić objašnjava kao proces radikalizacije pojedinaca koji pritom pronalaze sebi slične osobe.

“To mogu biti pitanja rasizma, to mogu biti pitanja nejednakosti, da su neki ljudi manje vrijedni od drugih ili nešto slično. Oni se više ne osjećaju usamljeni, da su jedini u svom okruženju koji imaju takve stavove, već dolazi do samopotvrđivanja da je to nešto što je – makar u toj maloj skupini – prihvatljivo, i da je to nešto što je za dio društva uredno, a zapravo nije”, kaže Kapidžić.

Nereagovanje na djelovanje krajnje desničarskih organizacija poput BPNP-a može stvoriti dugoročne posljedice, objašnjava Kukić.

“Ako imate takav ambijent, onda je logično pretpostaviti da će sutra umjesto 15-20 takvih momaka biti njih 120 ili 300, da će se osim Bosanskog pokreta nacionalnog ponosa pojaviti i neki Hrvatski pokret nacionalnog ponosa, ima ga i sada, da će se pojaviti još srpskih pokreta nacionalnog ponosa...”, kaže on.

Razvoj ovakvih grupa mora zabrinuti cijelo društvo, smatra Kožemjakin.

“Neću da kažem ‘plaši’, jer mislim da to nije u tolikoj razmjeri razvijeno da ovo društvo nema snage da se tome suprotstavi. Ne mi kao Jevreji, nego društvo u cjelini”, kaže on, dodajući da se kod mladih ljudi moraju razvijati vrijednosti humanizma i čovjekoljublja.

“Mi jednostavno to ne razvijamo kod tih mladih ljudi. I mladi ljudi, ovako zatrovani, oni nemaju perspektivu”, smatra Kožemjakin.

Nakon smrti svoga muža, Edina Gugać je primila dodatne prijetnje na društvenim mrežama, ali i kroz telefonske razgovore.

“Govorili su mi: ‘Crkni, nek ti se onom tvom *ćifutu* desilo što se desilo, nek je umro, vidjet ćeš ti šta će se i tebi desiti’”, navodi Gugać.

Portal iz BiH: Postoji ekstremistička skupina koja želi Bosnu bez Židova

HINA3.6.2021.

Screenshot: YouTube

BOSANSKI pokret nacionalnog ponosa (BPNP) malo je poznata, ali potencijalno opasna neonacistička organizacija koja privlači mlade ljudi bošnjačke nacionalnosti okupljene oko ideja nacionalizma, antisemitizma, rasizma i homofobije, podaci su do kojih je došao specijalizirani portal Balkanska istraživačka mreža (BIRN) sa sjedištem u Sarajevu.

Ovaj de facto ilegalni pokret djeluje već deset godina, a o njemu se malo zna osim da na svojim mrežnim stranicama uz ideje svojstvene svim ekstremističkim desničarskim pokretima promiče i bošnjački nacionalizam.

“Žele stvoriti državu bez Židova i drugih manjina”

Kako se ističe u analizi BIRN-a, BPNP je znatno otvorenije od drugih sličnih organizacija promovirao nacionalsocijalizam kako ga je osmislio Adolf Hitler te u svom programu navodi kako želi stvoriti državu u kojoj ne bi bilo mjesta za Židove i pripadnike drugih manjina. BiH bi po njihovim zamislima bila zemlja u kojoj mogu živjeti “jedino ljudi koji pripadaju europskom genetskom i kulturnom nasljedstvu, gdje su Bošnjaci uključeni”.

BPNP kao organizacija nije registriran a jedan od njegovih pripadnika, koji skriva svoj stvarni identitet, za BIRN je kazao kako su od toga odustali jer su shvatili da im ne bi bilo dopušteno zakonito djelovati uz promoviranje neonacističke ideologije.

Prema tvrdnjama osoba koje su bile ili su još uvijek članovi pokreta, njegovu jezgru čine osobe koje žive u inozemstvu.

“Oni su nas na neki način financirali”, kazao je pripadnik pokreta koji se predstavio kao Emir. Kazao je i kako su promotivni materijali pokreta također dolazili

iz inozemstva. Svoju propagandu šire uglavnom putem stranice Bosnainationalisti.org koja je kreirana 2018. godine, na kojoj se, uz ostalo, mogu naći poruke da su članovi BPNP protiv “kompromisa i štetnog mira” te nositelji “novog vala bosanskog nacionalizma, ponosa i tradicionalizma”.

“Povratak Bosne Bošnjacima”

“BPNP je nacionalistička i socijalistička organizacija. Iskreno se zalažemo za nacionalsocijalistički pogled na svijet”, jedna je od poruka.

Kao svoj najvažniji politički cilj istaknuli su “povratak Bosne Bošnjacima”.

Član pokreta iz Sarajeva koji se predstavio kao Nedim pojasnio je kako se odvija novačenje. Drugi pripadnici pokreta na društvenim mrežama prate objave odnosno lajkove kojima se podupiru ekstremistička stajališta te potom takve osobe kontaktiraju i postupno ih uključuju u svoje aktivnosti.

“Istražio sam tu ideju i svidjela mi se - nacionalsocijalizam. Priznat ću, tada sam htio pripadati nečemu”, pojasnio je svoje motive za pridruživanje pokretu ovaj mladić koji tvrdi kako je netočno da je u Holokaustu ubijeno šest milijuna Židova.

Za sada nema potvrđenih informacija da su članovi BPNP-a organizirali nasilne akcije ili se sukobili s policijom, ali su se osobe s njihovim znakovljem pojavljivale na javnim okupljanjima, pa tako primjerice i na komemoraciji u Srebrenici 2017. godine.

Iz Ministarstva unutarnjih poslova Sarajevske županije za BIRN su potvrdili kako znaju za postojanje ove skupine te kako sve informacije o tome prosljeđuju Upravi policije MUP-a Federacije BiH. No u toj upravi tvrde kako o BPNP-u zapravo takvih podataka nemaju.

OBILJEŽAVANJE MEĐUNARODNOG DANA SJEĆANJA NA ŽRTVE HOLOKAUSTA

Jevrejska zajednica u suradnji sa Vijećem ministara Bosne i Hercegovine organizuje program obilježavanja **Međunarodnog dana sjećanja na žrtve Holokausta** koji će se ove godine održati u online formatu, u srijedu, 27. januara u 18 sati.

U suradnji s kinom Meeting Point, na online platformi kina Meeting Point Ondemand.kinomeetingpoint.ba u srijedu, 27. januara od 18 sati bit će prikazana emisija **“Komemoracija povodom Međunarodnog dana sjećanja na žrtve Holokausta”** u sklopu koje će biti prikazan i dokumentarni film “My Spanish Bosnian Life” o životu porodice Montiljo u Sarajevu, a nakon toga od 18.25 sati će biti dostupan i Oscarom nagrađeni film **“Saulov sin”** Lászla Nemesa.

Film “Saulov sin” će uz program povodom Međunarodnog dana sjećanja na žrtve Holokausta na Ondemand.kinomeetingpoint.ba biti dostupan svim gledateljima u **Bosni i Hercegovini**, a moći će se pogledati **besplatno** sljedeća 24 sata (od 27. januara od 18 sati).

Za originalan i nevjerovatno moćan prikaz horora Holokausta, Nemes je osvojio više od 60 nagrada, među kojima i Grand Prix i nagradu FIPRESCI na festivalu u Cannesu 2015., Zlatni globus i Oscar za najbolji strani film. Debitantski igrani film mađarskog reditelja osvojio je Specijalnu nagradu žirija 21. Sarajevo Film Festivala (2015.) i jedan je od projekata

koprodukcijskog marketa CineLink.

Radnja filma “Saulov sin” događa se u oktobru 1944. godine u Auschwitzu. Saul Auslander je mađarski član Sonderkomando, grupe jevrejskih zatvorenika izolovanih iz logora i natjeranih da pomažu u nacističkoj mašineriji masovnog uništenja. Za vrijeme rada u jednom od krematorija, Saul pronalazi leš dječaka, za kojeg misli da je njegov sin. Dok preostali Sonderkomando planiraju pobunu, Saul odlučuje da izvede nemogući zadatak- da spasi dječakov leš iz krematorija i da nađe rabina kako bi ga propisno sahranio.

Budite dio obilježavanja **Međunarodnog dana sjećanja na žrtve Holokausta: od 18**

sati uz program sjećanja i dokumentarni film “My Spanish Bosnian Life”, a od 18.25 sati uz film “Saulov sin”. Iz **Jevrejske opštine Sarajevo** pozivaju sve da se pridruže i **najvećoj inicijativi sjećanja na Holokaust u svijetu**, i to tako što: napišete na komad papira riječ We Remember; Fotografirajte se držeći papir s natpisom u rukama; Objavite svoju fotografiju na društvenim mrežama uz hashtag #WeRemember ili pošaljite na WeRemember@wjc.org.

Holokaust – genocid nad 6 miliona Jevreja i ubojstvo miliona drugih nije se dogodilo u vakumu. Bila je to posljedica nekontrolirane mržnje i zajedničke šutnje.

Možemo mnogo toga naučiti iz tragične povijesti kako bi izgradili bolju budućnost.

STOILAC 5781

MEMORIJALNA IZLOŽBA O HOLOKAUSTU ODRŽANA U DUBAIJU GOVORI O ARAPIMA I MUSLIMANIMA KOJI SU RISKIRALI VLASTITE ŽIVOTE TOKOM DRUGOG SVJETSKOG RATA

Izložba pod nazivom “We Remember” je otvorena u muzeju The Crossroads of Civilizations u UAE

DUBAI NOW

Ovo je prva izložba holokausta ikada otvorena u arapskom svijetu

(CNN) — U Ujedinjenim Arapskim Emiratima otvorena je prva ikada memorijalna izložba holokausta.

“Izložba je tu da nas podsjeća da će holokaust uvijek imati univerzalno značenje.” rekla je CNNu Kathrin Meyer, generalni sekretar Međunarodne alijanse sjećanja na holokaust.

“Dok svjedočimo kako generacija koja je preživjela holokaust tužno nestaje, spomenici i muzeji postaju sve važniji u misiji da ovaj stravični događaj nikada ne bude zaboravljen.”

Izložba “We Remember” u muzeju The Crossroads of Civilizations u Dubaiju prikazuje lična svjedočenja ljudi koji su preživjeli holokausta i otvorena je za javnost prošlog mjeseca.

Rabin Elie Abadie, vrhovni rabin u Jevrjeskom vijeću Emirata, kaže da je ova nova stalna postavka izuzetno značajana jer nikada ništa slično nije postavljeno u toj regiji.

“Iako većina ljudi na Bliskom istoku zna da se holokaust dogodio, oni o tome niti govore niti dovoljno uče. Sada se ovaj region otvara, a izložba odaje počast historiji,”

Rekao je da se holokaust također odrazio u manjim razmjerima i u zemljama Bliskog Istoka 1940-ih, gdje su arapski Jevreji u Libiji, Tunisu i Iraku bili progonjeni zbog nacističke ideologije.

Rekao je da je Hitlerova ideologija prešla granice Evrope i da je izuzetno važno da oni koji žive ovdje ili putuju u ovu regiju budu svjesni toga.

‘Putovanje kroz historiju’

Osim izložbe o holokaustu, u muzeju se nalaze i umjetnine mnogih civilizacija i stoljećima starih kultura. Stoga je prikladno da bi muzej trebao prikazati i ovu postavku, mišljenja su kustosi.

Misija je educirati i podići svijest o holokaustu u bogatstvu od preko 200 različitih nacionalnosti koji žive i borave u Dubaiju.

Annu Boros, ovdje prikazanu u svojoj mladosti, spasio je egipatski doktor koji ju je kasnije usvojio. Njezina je kći dostavila ovu fotografiju.

LJUBAZNOŠĆU CARLA GRINSHPAN / CROSSROADS TO CIVILIZATIONS MUSEUM

Službeno otvaranje izložbe zakazano je za 8. april, koji je padao na 80. godišnjicu Dana sjećanja na holokaust, ali zbog ograničenja koja je nametnula pandemija koronavirusa ambasador i ostali sudionici nisu mogli putovati kako bi prisustvovali otvaranju, te je zbog toga i odgođeno.

U središtu izložbe nalazi se slika dječaka u prirodnoj veličini s jedne od najpoznatijih fotografija holokausta “Dječak iz varšavskog geta”. Njegova je slika okružena stvarnim oružjem iz Drugog svjetskog rata iz muzejske zbirke, prizor stvorita nelagodu i skreće pažnju na veličinu katastrofe holokausta, kažu kustosi.

“Milion i po djece ubijeno je u holokaustu”, kaže Grafy.” Želimo pokazati da je svako dijete imalo svoju priču.”

Druga priča naglašava hrabrost Selahattina Ulkumena, generalnog konzula Turske na njemačkom osvojenom grčkom otoku Rodosu tokom Drugog svjetskog rata.

1944. godine na otoku je živjela mala zajednica od oko 1700 Jevreja, od kojih su neki bili Turci, kojima je prijetila smrtna opasnost. Prema izložbi, Ulkumen je uspio spasiti više od 42 Jevreja, ali je kao rezultat toga platio visoku cijenu. Nijemci su bombardovali njegovu kuću i ubili njegovu trudnu suprugu.

Na pitanje zašto je učinio to što je učinio, odgovorio je, “samo sam ispunjavao svoju dužnost prema čovječanstvu.”

Međutim, prema Grafyju je najposebnija priča o Mohamedu Helmyju, egipatskom liječniku koji je studirao u Berlinu i spasio nekoliko Jevreja od progona. Jedna od njih bila je mlada djevojka Anna Boros, koju je na kraju i usvojio.

Bio je prvi Arap kojeg je Yad Vashem, službeni izraelski memorijalni centar holokausta, proglasio “Pravednikom među narodima”.

Na kraju odjeljka izložbe nalazi se citat iz Kur’ana napisan na arapskom i preveden na engleski: “Ko spasi jedan život, spasio je cijeli svijet.”

Grafy kaže da ta izreka dolazi i iz jevrejske kulture, a izgovara se i na hebrejskom.

“To znači da ako je svaka osoba učinila nešto dobro, svijetu se može donijeti svjetlost i nada”, kaže ona.

PREUZETO SA CNNA

Mohamed Helmy, koji je spasio živote nekoliko Jevreja, prikazan je sa suprugom Emmy.

LJUBAZNOŠĆU CARLA GRINSHPAN / CROSSROADS TO CIVILIZATIONS MUSEUM

SARAJEVO, 18.01.2021.

Ponovo je odlivena i postavljena na staro mjesto bista Isaka Samokovlije, autorski rad akademskog skulptora Stijepa Gavrića.

Ova sistematizovana i uređena baza – repozitorijum, omogućava svim zainteresovanim korisnicima da putem Interneta i onlajn pristupa imaju mogućnost za korištenje, čitanje, kopiranje, ali i deponovanje sopstvenih publikacija i druge građe u vezi sa jevrejskim nasljeđem u zemljama bivše Jugoslavije i šire. Cilj je stalna dopuna i digitalizacija novih knjiga, kataloga, časopisa, stručnih radova, doktorskih disertacija, separata, lične i porodične građe i priča, članaka, slika, dokumenata - ali i postavljanje u bazu različite građe sa jevrejskom tematikom iz oblasti audio, filmskih i video zapisa.

Dosadašnjim kontaktima u Bosni i Hercegovini ostvarena je saradnja sa **Jevrejskom opštinom Sarajevo** i **Jevrejskom opštinom Banja Luka** i dogovoreno skeniranje i postavljanje u ovu bazu više desetina pisanih izdanja ovih opština - knjiga, kataloga, časopisa, separata, itd., od kojih su neka već skenirana i postavljena, a nemali broj preostalih knjiga i drugih izdanja tek trebaju da budu obrađeni u narednom periodu i dostupni na JDB.

Posebno želimo naglasiti zadovoljstvo da smo sa članom JO Sarajevo, Davidom Kamhijem, u posljednjim mjesecima pred njegov, nažalost „odlazak od nas“, uspjeli sa njim dogovoriti, skenirati i postaviti svih dvadeset i jedan (21) njegov rad na razne jevrejske teme (jedan u koautorstvu sa njegovom kćerkom Mirtom), a koji su objavljeni na bosanskom, španskom i engleskom jeziku i prezentovani u publikacijama u BiH i Italiji. Time smo uspjeli svu njegovu pisanu i objavljenu građu sakupiti na jednom mjestu i učiniti je dostupnom svima koje to može interesovati. To samo više

JEVREJSKA DIGITALNA BIBLIOTEKA (JDB)

Autor teksta: Aron Albahari

Sredinom 2019. godine na inicijativu troje članova jevrejske opštine Beograd, osnovano je elektronska onlajn baza pod nazivom Jevrejska digitalna biblioteka (JDB).

potvrđuje vrijednost i važnost onoga što radimo u JDB. Svi Davidovi radovi mogu se pogledati na linku: http://jevrejskadigitalnabiblioteka.rs/browse?type=author&value=Kamhi%2C+David&locale-attribute=sr_RS i <http://jevrejskadigitalnabiblioteka.rs/browse?type=author&value=Kamhi+Papo%2C+Mirta>.

U JDB su već postavljeni radovi, zapisi i knjige i drugih autora iz BiH (Asim Brka, Kamhi Jahiel, Elma Softić-Kaunitz, Menahem Montiljo, rabin Levi Moric, Berta Zekić, itd.), a svakako planiramo da u dogledno vrijeme to uradimo i sa mnogim drugim izdavačima i autorima iz BiH, ali i iz Hrvatske, Crne Gore, Makedonije.

Inače, da bi nešto bilo postavljeno u *Jevrejsku digitalnu biblioteku* (knjiga, stručni rad, audio ili video zapis, lična ili porodična priča, itd.) potrebno je da njegova tema dotiče ili govori o jevrejskom kulturnom, vjerskom, istorijskom ili materijalnom nasljeđu. A cilj je da sve to bude dostupno što širem krugu običnih čitalaca, zainteresovanih korisnika, istraživača i stručne javnosti. Svakako, baza je posebno

zanimljiva i za mnoge jevrejske pojedinci i zajednice za koje JDB ima izuzetan značaj kao dio arhiva porodične, lokalne i nacionalne istorije.

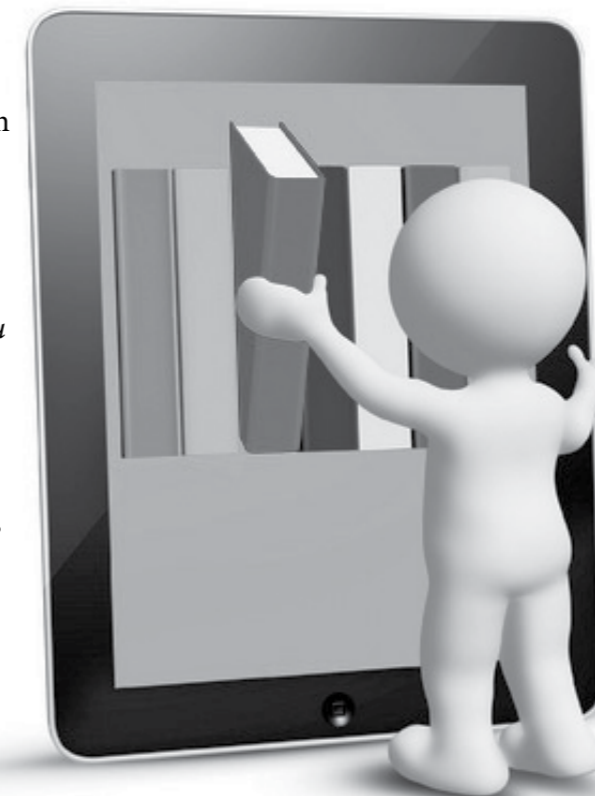
Objedinjavanjem na jednom mjestu sve te građe i dostupnost da je svako može pogledati i pročitati, svakako olakšava da se te jevrejske teme isadržaji što više koriste, proučavaju, predstavljaju, afirmišu, a konačno **i očuvaju**. A te teme čine deo opšteg jevrejskog nasleđa vezanog za istorijske događaje, književno stvaralaštvo, jezik i pismo, običaje, udruženja, sportska društava, jevrejsku kuhinju, te prezentovanje podataka o svetovnim i sakralnim jevrejskim objektima kao što su sinagoge, škole, javne i kulturne ustanove, groblja, itd.

Posebno značajnu oblast iz koje se vrši digitalizacija pisane građe i postavljanje video i filmskih zapisa, jesu ona izdanja koja svjedoče o stradanju Jevreja tokom Drugog svjetskog rata u Holokaustu.

U periodu od dvije godine koliko ova baza postoji, u punom tekstu je postavljeno oko dvije hiljade knjiga, članaka, audio i video zapisa, pre svega na srpskom, bosanskom i hrvatskom, ali i engleskom, ladino-španskom, hebrejskom, mađarskom, francuskom i njemačkom jeziku. A cilj je i želja da toga bude još i više. I biće!

Na početnoj stranici/ ekranu JDB mogu se videti najnoviji zapisi (knjige, časopisi, stručni radovi, priče, audio, video materijali, izložbeni katalogi, itd.) koji su prikazani po hronologiji njihovog postavljanja u bazu.

Baza je organizovana tako da korisnik JDB sve zapise može tražiti i pretraživati preko: naslova, prezimena autora, teme, ključne reči - ili putem godine objavljivanja (izdavanja) - ili prema tipu dokumenta. Prema želji korisnika prikaz građe može se videti i pretraživati u okviru navedenih tema/kategorija, po odabranom jeziku (srpski ili engleski), odnosno pismu (latinica ili ćirilica).

ŠABAT ŠALOM UMEVORAH! OBRATITE
PAŽNJU DA TIŠA BEAV PADA NA MOCAE
ŠABAT I TRAJE DO NEDELJE NAVEČE.

*Šabat počinje danas (petak) u 20:07,
a završava sutra (subota) u 21:09*

PARAŠAT AŠAVUA JE PARAŠAT DEVARIM.

1. dana mjeseca ševata četrdesete godine po Izlasku (37 dana prije smrti), Mojsije započe ponavljanje Tore okupljenom izraelskom narodu. Osvrnuo se na sve događaje i na zakone koje su dobili na četrdesetogodišnjem putovanju od Egipta preko Sinaja, pa do Obećane zemlje. Kudi i grdi narod zbog njihovih mana i nepravde i zapovjeda im da čuvaju Toru i da se pridržavaju zapovijedi u zemlji koju im je Bog dade u trajno naslijeđe, a u koju će ući poslije njegove smrti. Mojsije se prisjeća imenovanja sudaca i sudskih vijeća, što mu je olakšalo da se nosi sa odmjeravanjem pravde narodu.

Prisjeća se podučavanja naroda riječju Božijoj, putovanja od Sinaja kroz veliku strašnu pustinju; slanja uhoda i prezira naroda prema Obećanoj zemlji, zbog čega je Bog odredio da generacija onih koji su izašli iz Egipta mora umrijeti u pustinji dok će u zemlju Izraela ući generacija rođenih kao slobodni ljudi. "I na mene je," reče Mojsije, "zbog vas Bog bio ljut i rekao: Ni ti nećeš ući tamo." Mojsije prepričava i neke skorije događaje kao što su odbijanje naroda Moaba i Amona da dopuste Izraelcima prelazak

preko njihove zemlje te ratove s emoričanskim kraljevima Sihonom i Ogom.

Mojsije poručuje svome nasljedniku Jeošui koji će uvesti narod u Zemlju i povesti ih u bitke za njeno osvajanje: "Ne boj se jer Gospod Bog tvoj, on će se za tebe boriti".

ŠABAT ŠALOM UMEVORAH!

U subotu naveče nastupa 9. Av, jedan od najtužnijih dana u našem kalendaru, dan na koji su uništena oba naša Sveta Hrama i dan na koji su počeli stravični progoni i duhovna tama nad našim narodom. Tiša beAv počinje nakon zalaska sunca u subotu i traje do nedelje uveče nakon smrkavanja.

Ovo je dan posta u kojem tugujemo za razrušenim Hramom i egzilom našeg naroda iz zemlje Izraela, dan u kojem se suzdržavamo od zadovoljstava i užitaka uključujući kupanje, nanošenje losiona ili krema, nošenja kožne obuće i bračnih odnosa.

Tiša beAv takođe predstavlja dan iščekivanja i nade jer kao što je rečeno: „onaj koji oplakuje Jerusolim će zaslužiti da vidi njenu sreću“. Na Tiša beAv se čita Megilat Eha (Pláč Jeremijin ili Jeremijine tužbalice).

IGOR KOŽEMJAKIN

IDENTITY **IDENTITET**

Often, when thinking of our people, we perceive something negative, as if we automatically refuse and hate our own identity. I often wonder why we have developed such an aversion to everything that is ours and why sometimes we are not simply proud of our identity. Today I paid a visit to the Jewish Museum in Sarajevo, located in one of the oldest synagogues in the Balkans. Mr. Boris, museum's curator, told me that the oldest synagogue is located in Dubrovnik. Among the extremely disturbing photographs and facts that have forever marked human history, I also came across a plaque listing people who helped their Jewish citizens during the World War II. They hid and protected their friends in their homes, thus believing in the primordial correctness of their actions. I realized how goodness, courage, and compassion stand out above all evil.

After touring the exhibition that aroused a torrent of emotions in me, I went and bought the most beautiful bouquet I had ever seen - a bouquet from a lady who sits in the great cold all day to earn a dime. I have never seen more resilient people than ours. Their courage will never be decorated, nor will hymns be sung in them. They don't need it - they move through the streets, pass by us and there are fewer and fewer of them.

Why don't we develop self-awareness? Why can't we nurture our struggle, passion and kindness to help one another in the worst moments? Why are we not proud of our mentality that has never committed any mass crime in history? For centuries, we have been defending ourselves almost bare-handed, saving our fellow citizens, monuments and cultural records by resisting the greatest atrocities? The tolerance we still possess as individuals humiliates us or diminishes our sacrifice. Look at our men, women, and children carrying within them the resistance of the indestructible spirit. When someone asks you who you are and where you are from, do not use words that are more appropriate or universal. Say you are a citizen of Bosnia and Herzegovina. Don't be embarrassed.

Često, razmišljajući o našem narodu, pomislimo na nešto negativno, kao da po automatizmu odbijamo i mrzimo vlastiti identitet. Nerijetko razmišljam zašto smo razvili toliku averziju prema svemu što je naše i zašto se nekada jednostavno ne ponosimo svojim identitetom. Danas sam posjetila Muzej Jevreja u Sarajevu, koji je smješten u jednoj od najstarijih sinagoga na Balkanu. Gospodin Boris, kustos Muzeja, mi je rekao da je upravo ona najstarija smještena u Dubrovniku. Među iznimno uznemirujućim fotografijama i činjenicama koje su zauvijek obilježile ljudsku historiju, došla sam do ploče na kojoj se nalazi spisak ljudi koji su pomagali svojim sugrađanima Jevrejima za vrijeme Drugog svjetskog rata. Oni su svoje prijatelje skrivali i štitili u svojim domovima vjerujući tako u iskonsku ispravnost svojih postupaka. Shvatila sam kako se dobrota, hrabrost i suosjećajnost ističu iznad svakog zla.

Poslije obilaska izložbe koja je probudila bujicu emocija u meni, otišla sam i kupila najljepši buket koji sam vidjela - buket gospođe koja čitav dan sjedi na velikoj hladnoći da bi zaradila sitniš. Nikada nisam vidjela otpornije ljude od naših. Njihova hrabrost nikada neće biti odlikovana, niti će se u njima pjevati hvalospjevi. Njima to nije potrebno - oni se kreću ulicama, prolaze pored nas i sve ih je manje.

Zašto ne razvijamo svijest o sebi? Zašto ne možemo njegovati našu borbu, strast i dobrotu da pomognemo jedni drugima u najgorim trenucima? Zašto se ne ponosimo našim mentalitetom koji nikada nije počinio nijedan masovni zločin u historiji? Vijekovima se gotovo goloruki branimo, spašavamo svoje sugrađane, spomenike i spise kulture opirući se najvećim zvjerstvima? Toleranciju koju još uvijek posjedujemo dok nas pojedinci ponižavaju ili umanjuju našu žrtvu. Pogledajte naše muškarce, žene i djecu koji u sebi nose otpor neuništivog duha. Kad vas neko bude pitao ko ste i odakle ste, ne upotrebljavajte riječi koje su više primjerene ili univerzalne. Recite da ste državljani Bosne i Hercegovine. Ne stidite se.

IMAN GAVRANKAPETANOVIĆ

ARON ALBAHARI:

„Poslanik Muhamed i Jevreji“

Predgovor za knjigu napisao je *MUHAREM BAZDULJ*

Prošle, 2020. godine iz štampe je izašla nova knjiga pod naslovom „*Poslanik Muhamed i Jevreji*“.

Knjiga predstavlja obimnu studiju (330 strana) koja prati istoriju prisutnosti i života Jevreja i jevrejskih plemena na prostoru predislamske Arabije u 5., 6. i 7. veku. Zatim prati pojavu i učenje hazreti **Muhameda**, te vrlo iscrpno daje opise svih istorijskih konatkata i odnosa Muhameda - vjerskih, ideoloških, političkih i vojnih - sa Jevrejima Medine (Jatriba), Kajbara, Fadaka, Kamusa, Vadi al Kure, Teme.

Poseban dio knjige posvećen je kompletnom sadržaju Kur'ana, uz navođenje i citiranje **svih djelova teksta iz Kur'ana**, a koji se odnose na Jevreje. A to je 29 posto ukupnog sadržaja i teksta Kur'ana!

Kroz poglavlja u knjizi u kojima se govori o Arapima, Muhamedu, Kur'anu, Islamu...knjiga nas upoznaje sa međusobnim istorijskim kontaktima, odnosima, uticajima, prožetostima ali i suprotnostima Jevreja i Arapa, kao i njihovih vjerskih učenja iskazanih u judaizmu (i hrišćanstvu) i islamu.

Posebno inetersantan deo predstavlja upoznavanje sa likovima zajedničkih proroka i anđela u judaizmu (i hrišćanstvu) i islamu. Ono što je jako zanimljivo, a svakako manje poznato, jeste da su od ukupno 25 proroka u islamu koji se imenom pominju u Kur'anu, 22 njih preuzeti iz jevrejske i hrišćanske Biblije i biblijske istorije, **a čak 15 njih koji se opisuju u Kur'ana, su Jevreji!** O svakome od njih, kao i navedenih anđela u Kur'anu, dat je poseban opis i obrazloženje.

Najveći broj autora i izvora podataka koji se koriste u sadržaju ove knjige su arapski, perzijski, indijski, pakistanski, turski - dakle primarno muslimansko-islamski autori, istoričari, pisci i teolozi.

Autor knjige je Aron Albahari i ovo je njegova četvrta knjiga na određeni jevrejski sadržaj.

Knjigu je štampao „Službeni glasnik“. Knjiga je bogato ilustrovana kolor slikama, broširanog je poveza i plastificiranih korica!

Sadržaj knjige:

Umesto uvodne reči: **O Svojima kroz pogled Drugog: Muharem Bazdulj**

1. Uvod
2. Arabijsko poluostrvo i narodi koji su ga naseljavali kroz istoriju
3. Jevreji – Istorija naseljavanja i života na Arabijskom poluostrvu
  - Banu Kajnuka
  - Banu Nadir
  - Banu Kurajza
  - Banu Hadl
  - Banu Najar
  - Banu Kinana
  - Banu Zuraik
  - Banu Kuda'a
  - Banu Juv
  - Habani
4. Istorijski zapisi o biografijama pojedinih Jevreja Arabijskog poluostrva iz predislamskog i Muham-edovog vremena
5. Arapi – Istorija porekla i život na Arabijskom poluostrvu
6. Muhamed
7. Kur'an
8. Islam
9. Proroci (poslanici) i glasnici u judaizmu (jevrejskoj veri) i islamu
10. Anđeli u judaizmu (jevrejskoj veri) i islamu
11. Međusobne prožetosti i suprotnosti judaizma i islama
12. Pregled imena Jevreja Arabije – istorijskih ličnosti
13. Literatura i izvori

SAVEZ JEVREJSKIH OPŠTINA SRBIJE RASPISUJE

65. NAGRADNI KONKURS

za radove sa jevrejskom tematikom

Iz OBLASTI:

1. KNJIŽEVNOST (roman, pripovetka, pesma)
2. NAUČNI RAD
3. MEMOARI I HRONIKE

Žiri dodeljuje ukupno tri nagrade.

Žiri može odlučiti da nagrade dodeli i drugačije.

Radove slati na srpskom ili srodnim jezicima, kucane mašinom ili na kompjuteru, u dva primerka koji se ne vraćaju.

Autori ne mogu konkurisati sa radovima koji su već objavljeni ili nagrađeni na nekom drugom konkursu.

Radovi se potpisuju šifrom i dostavljaju uz drugi zatvoreni koverat sa razrešenjem šifre.

Krajnji rok za podnošenje radova je 31. avgust 2021.

Rezultati konkursa biće objavljeni u listu „Politika“ krajem meseca novembra 2021.

Radove slati na adresu:

SAVEZ JEVREJSKIH OPŠTINA SRBIJE
/ za Nagradni konkurs /
Kneginje Ljubice 14, POB 30
11000 BEOGRAD
SRBIJA

NOVI NASLOVI U BIBLIOTECI

DONACIJA Dr Enesa S. OMERVIĆA

1. ZBORNİK RADOVA: RIJEKA KRIVAJA KROZ PROŠLOST
2. ZBORNİK RADOVA: HISTORIJSKI POGLEDI NA RAZVOJ I POLOŽAJ NACIONALNIH MANJINA U SARAJEVU I BOSNI I HERCEGOVINI
3. Dr ENES S. OMERVIĆ: NACIONALNE MANJINE U BOSNI I HERCEGOVINI (1918 – 1941)
4. ZBORNİK RADOVA: NACIJE I MIGRACIJE
5. ZBORNİK RADOVA: POPLAVA, ZEMLJOTRES, SMOG

6. ZBORNİK RADOVA: OGLEDI O HISTORIOGRAFIJI I NACIONALIZMU U JUGOISTOČNOJ EVROPI
7. ZBORNİK RADOVA: NA MARGINI POVIJESTI
8. AMIR DURANOVIĆ: POVIJEST, HISTORIJA, HISTORIOGRAFIJA

DONACIJA FRANCYNE FRIEDMANN

1. Grupa autora: Yewish Wry
2. Grupa autpra: Holocaust poetry
3. Esther Benbassa & Aron Rodrigue: Sephardi Jewry
4. Zbornik dokumenatas: 9/11 Commission report

Popis naslova poklona biblioteci Jevrejske zajednice Bosne i Hercegovine od biblioteke Bošnjačkog instituta - Fondacije Adila Zulfikarpašića (67 publikacija)

FEBRUAR, 2021.

IZDANJA BOŠNJAČKOG INSTITUTA - FONDACIJE ADILA ZULFIKARPAŠIĆA

- BAŠAGIĆ-Redžepašić, Safvet
Kratka uputa u prošlost Bosne i Hercegovine : (od g. 1463.-1850.) / Safvet beg Bašagić-Redžepašić (Mirza Safvet). - Cirihi: Matica Bošnjaka, 1994 (Istanbul : Yildizlar A.S.). - 226 str. : slika autora ; 24 cm
- BOSANSKI** pogledi: nezavisni list muslimana Bosne i Hercegovine u iseljeništvu: 1960-1967: Adil Zulfikarpašić. - London: [s. n.], 1984. - 536 str. ; 24 cm
- Bošnjak Enstitüsü - Adil Zulfikarpašić Vakfi = The Bosniac Institute - Foundation Adil Zulfikarpašić = Bošnjački Institut - Fondacija Adila Zulfikarpašića** / Sarajevo: The Bosniac Institute - Foundation Adil Zulfikarpašić, 2004.- 107 str.: iiustr.; 28 cm.-
- BOŠNJAČKI institut - Fondacija Adila Zulfikarpašića (Sarajevo)
Etnološka zbirka Bošnjačkog instituta - Fondacija Adila Zulfikarpašića / [tekst Lebib Džeko; fotografije Ahmet Zulfikarpašić], - Sarajevo: Bošnjački institut - Fondacija Adila Zulfikarpašića, 2013, - [17] str.: iiustr. 21 x 21 cm. ISBN 978-9958-743-21-4
- BOŠNJAČKI institut u carskoj palači** : Istanbul-Sarajevo, 28.11. 2004. = The Bosniac Institute in the Impérial Palace: Istanbul-Sarajevo, 28 November 2004 / [prijevod, translation Saba Risaluddin; fotografije, photographs Ahmet Zulfikarpašić i Ismar Mujezinović], - Sarajevo: Bošnjački institut - Fondacija Adila Zulfikarpašića = The Bosniac Institute - Adil Zulfikarpašić Foundation, 2006 (Šmarje- Sap: Mišmaš). -175 str.: fotogr. u bojama ; 28 cm.-
- BOŠNJAČKI** institut - Fondacija Adila Zulfikarpašića (2016 ; Sarajevo)
Izložba Akvareli Fuada Arifhodžića: povodom predstavljanja legata Fuada Arifhodžića u Bošnjačkom institutu - Fondacija Adila Zulfikarpašića: Sarajevo, 5.10.2016 - 31.12.2016. / Bošnjački institut - Fondacija Adila Zulfikarpašića; [kustosica izložbe Merima Trnka; autor teksta Gradimir Gojer; fotografije Dragana Antonić, Enis Logo]. - Sarajevo: Bošnjački institut - Fondacija Adila Zulfikarpašića, 2016. - 55 str.: iiustr.; 25 cm ISBN 978-9958-743-24-5
- ĐILAS**, Milovan ; Gaće, Nadežda
Bošnjak Adil Zulfikarpašić. - 4 izd. - Zürich : Bošnjački institut, 1996.- 216 str.: iiustr.: foto.; 23 cm. ISBN/ISSN: 3-905211-00-9
- ĐILAS**, Milovan
Adil Zulfikarpasic: The Bosniak. - London: Hurst & Company. XXI, 194 p.; 24 cm ; j11. ISBN/ISSN: 1-85065-339-9
- FILANDRA**, Šaćir; **KARIĆ**, Enes
Bošnjačka ideja. - Zagreb: Globus, 2002.- 395 str.: foto.; 25 cm.- (Biblioteka Svjedočanstva) ISBN/ISSN: 953-167-149-4
- FILANDRA, Šaćir
The Bosniac idea / Šaćir Filandra, Enes Karić; translated from the Croatian by Saba Risaluddin. - Zagreb: Globus, 2004 (Zagreb: Grafički zavod Hrvatske). - 445 str., [24] str. s fotogr.: fotogr.; 25 cm. - (Series Testimonies)
Izv. stv. naši: Bošnjačka ideja. - Biography and history / Mustafa Imamović: str. 8-12. - Bibliografija: str. 429-431; bibliografske i druge bilješke uz tekst. - Registar ISBN 953-167-173-7
- GALIĆ**, Mirko
Politika u emigraciji: Demokratska alternativa. - Zagreb: Globus, 1990.- 250 str.; 24 cm.- (Biblioteka Posebna izdanja / Globus.) ISBN/ISSN: 86-343-0633-X
- GAZI** Husrev-begov Hamam / Sarajevo: Bošnjački institut - Fondacija Adila Zulfikarpašića, 2013. - [9] str.: ilustr.; 21 cm.-
- IMAMOVIĆ**, Mustafa
Bošnjaci u emigraciji: monografija "Bosanskih pogleda". - Sarajevo: Bošnjački institut Zürich, Odjel Sarajevo, 1996.- 374 str.; 23 cm.- (Edicija Bošnjački pečat; Knj. 2)
- JASENOVAC**: žrtve rata prema podacima Sttističkog zavoda Jugoslavije / reprint pripremili Meho Visočak i Bejdo Sobica. - Reprint izd. - Zürich; Sarajevo: Bošnjački institut, 1998 ([s. I. : s. n.j). -1171 str.; 29 cm
Tekst štampan dvostubačno. - Reprint izd.: Beograd : Savezni zavod za statistiku, 1992 ISBN 3-905211-87-4
- KEMURA**, Ibrahim
Značaj i uloga "Narodne uzdanice" u društvenom životu Bošnjaka: (1923. - 1945.) / Ibrahim Kemura. - Sarajevo: Bošnjački institut, Fondacija Adila Zulfikarpašića: Institut za istoriju, 2002 (Šmarje- Sap : Mišmaš). - 300 str.: ilustr.; 24 cm ISBN 9958-743-10-8
- NAMETAK**, Alija
Sarajevski nekrologij / Alija Nametak. - [S. I.]: Globus; Zurich: Bošnjački Institut, cop. 1994 (printed in Slovenia). - 307 str.; 21 cm ISBN 3-905211-00-9
- Nametak, Fehim
Dzuvic, Amina
Izložba arapskih, perzijskih, turskih i bosanskih rukopisa iz zbirke Bošnjačkog instituta, fondacija Adila Zulfikarpasica. - Sarajevo: Bošnjački institut, 2003.- 22 str.: ilustr. ; 19 cm.-
- OBRALIĆ**, Šalim
Šalim Obralić: Počitelj i ljeti i zimi od 1978. do 2011.: Sarajevo, maj - septembar 2012. / [postavka izložbe i autor kataloga Šalim Obralić]; [autor teksta Aida Abadžić Hodžić; prevodilac Saba Risaluddin. - Sarajevo: Bošnjački institut - Fondacija Adila Zulfikarpašića, 2012. - [41] str. : ilustr. ; 30 cm.- ISBN 978-9958-743-18-4
- RIZVIĆ**, Ismet
Akvareli / Ismet Rizvić; [predgovor Vefik Hadžismajlović; prijevod na engleski Saba Risaluddin; foto reprodukcije Diégo Andrés Goméz], - Sarajevo: Bošnjački institut, Fondacija Adila Zulfikarpašića, 2008 (Sarajevo: Blićdruk). - [22] str.: ilustr. u bojama; 21 cm
Tekst na bos. i engl. jeziku. - Tiraž 1.000. - Akvareli Ismeta Rizvića u Bošnjačkom institutu; The watercolours of Ismet Rizvić at the Bosnianc Institute: str. [2-8]. - Registar
- RUKOPISNA** zbirka Bošnjačkog instituta - Fondacije Adila Zulfikarpašića / Sarajevo: Bošnjački institut - Fondacija Adila Zulfikarpašića, 2012. - [16] str.: ilustr.; 21 cm.-
- SIDRAN**, Abdulah; Berber, Mersad
Dobročinitelj: Adilbegu Zulfikarpašiću za njegov 85. rođendan / Abdulah Sidran, Mersad Berber; [tekstovi Mustafa Imamović, Abdulah Šarčević, Marko Vešović; fotografija Bekir Balagić], - Sarajevo: Bošnjački institut, 2008.- 92 str.; ilustr.; 30 cm. ISBN/ISSN: 978-9958-743-16-0
- SUHADOLNIK**, Gorazd
Ključnih pet: intervju Gorazda Suhadolnika sa članovima Demokratske alternative: nacrt nove zajednice jugoslovenskih naroda. - Ljubljana: Mladina, 1990 ([Šmarje-Sap]: Mišmaš). - 82 str.; 24 cm Uvod na slov., ostalo na hrv. - Intervjuirani: Ljubo Sire, Branko Pešelj, Adil Zulfikarpašić, Desimir Tošić, Vane Ivanović. - Sadrži i: Nacrt Demokratske alternative. Izjava Demokratske alternative
- ZEC**, Safet
Safet Zec: djela 2001. - 2003. / [autori tekstova Tvrtko Kulenović ... [et al.]; fotografija Aćif Hodović, Francesco Allegretto]. - Sarajevo: Bošnjački institut, Fondacija Adil Zulfikarpašić, 2003 (Sarajevo: CPU Printing). - 55 str.: Ilustr. u bojama; 24 cm.-
- ZINI**, Claudia
Mevludin Ekmečić: drawing the war: Bosnia 1992-1995 = crtanje rata: Bosna 1992-1995 / [curator of the exhibition and author of the catalogue, kustosica izložbe i autorica kataloga Claudia Zini; translator, prevodilac Senada Kreso; photography, fotografija Pierre Courtin], - Sarajevo: Bošnjački institut, Fondacija Adila Zulfikarpašića, 2017. - [15] str.: ilustr.; 28 x 20 cm ISBN 978-9958-743-25-2

MONOGRAFSKE PUBLIKACIJE

25. **ZULFIKARPAŠIĆ, Adil**
Misao, pogledi, sjećanja. - Sarajevo: Bošnjaci institut, Fondacija Adila Zulfikarpašića, 2005 195 str.: ilustr.; 35 cm.
ISBN/ISSN: 9958-743-12-4
26. **ZULFIKARPAŠIĆ, Adil**
Okovana Bosna: razgovor. - Zürich: Bošnjački institut, 1995.- 162 str.: ilustr.; 23 cm.-
ISBN/ISSN: 3-905211-02-5
27. **ZULFIKARPAŠIĆ, Adil**
Osvrti. - Sarajevo: Bošnjački institut, Fondacija Adila Zulfikarpašića, 2005.- 252 str.: ilustr.; 21 cm.-
ISBN/ISSN: 9958-743-14-0
28. **ZULFIKARPAŠIĆ, Adil**
Adil Zulfikarpašić: članci i intervjui povodom 70-godišnjice. - Sarajevo: Bošnjački institut, 1991.- 714 str.: ilustr.; 24 cm.-
ISBN/ISSN: 86-82-06901-6
29. **ZULFIKARPAŠIĆ, Adil**
Adil Zulfikarpašić: panorama pogleda, pojmova, pojava i mišljenja: povodom osamdesetog rođendana. - Beograd: Terslt, 2001.- 685 str.; 24 cm.-
30. **ZULFIKARPAŠIĆ, Adil**
Povratak u Bosnu: razgovori sa Adilom Zulfikarpašićem/Fahrudin Đapo, Tihomir Loza. - Ljubljana: Karantanija, 1990. - 192 str.; 20 cm.
31. **ZULFIKARPAŠIĆ, Adil**
Sudbonosni događaji: historijski presjek presudnih zbivanja i propusta. - Sarajevo: Bošnjački institut Fondacija Adil Zulfikarpašić, 2001.- 285 str.: ilustr.; 24 cm.-
ISBN/ISSN: 9958-743-07-8
1. **ALISPAHIĆ, Bakir**
Terorizam: šta je to / Bakir Alispahić. - Sarajevo: Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, 2007 ([Sarajevo] : Bemust). - 253 str.; 24 cm
ISBN 978-9958-740-42-8
2. **STOČEVIĆ-Rizvanbegović, Arif Hikmet**
Iz divana / Arif Hikmet-beg Stočević; [prijevod sa turskog Lamija Hadžiosmanović, Salih Trako]. - Mostar: Karađoz-begova medresa, 2009 (Mostar: 1C štamparija). -126 str.: slika autora, 21 cm
Biografija: str. 113-118. - Tiraž: 500. - Rječnik manje poznatih riječi i termina: str. 119-126. - Bibliografija i bilješke uz tekst
ISBN 978-9958-9685-4-9
3. **AVDIĆ, Dževa**
Mojosmijeh je moja osveta / Dževa Avdić. - Sarajevo: Univerzitet u Sarajevu: Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, 2016 ([Fojnica] : Štamparija Fojnica). - 195 str.; 19 cm
ISBN 978-9958-028-16-8
4. **Aza Beast: Attacking the Roots of War: A Bosnian War Journal.** - Lausanne: Smisao. 399 str. : foto.; 21 cm.
ISBN/ISSN: 2-88488-000-3
5. **ČAVOŠKI, Košta**
Revolucionarni makijavelizam i drugi eseji / Košta Čavoški. - Beograd: Rad, 1989. - 369 str., 21 cm. - (Dijalog)
ISBN 86-09-00204-7
6. **ĆATIĆ, Musa Ćazim**
Pjesme: od godine 1900. do 1908. Knj. 1 / M. Ćazim Ćatić. - Reprint izd. - Odžak : Kulturno udruženje "Musa Ćazim Ćatić", 2015 (Tešanj: Grafik-komerc). -118 str.; 19 cm. - (Biblioteka Mystika; knj. 1)
Na prelim, str.: Reprint povodom stogodišnjice za pjesnikova života jedine objavljene knjige pjesama Muse Ćazima Ćatića. - Bilješke uz tekst. - Reprint izd.: Mostar: Prva Muslim, nakl. knjižara i štamparija, 1914.
ISBN 978-9958-0967-0-9

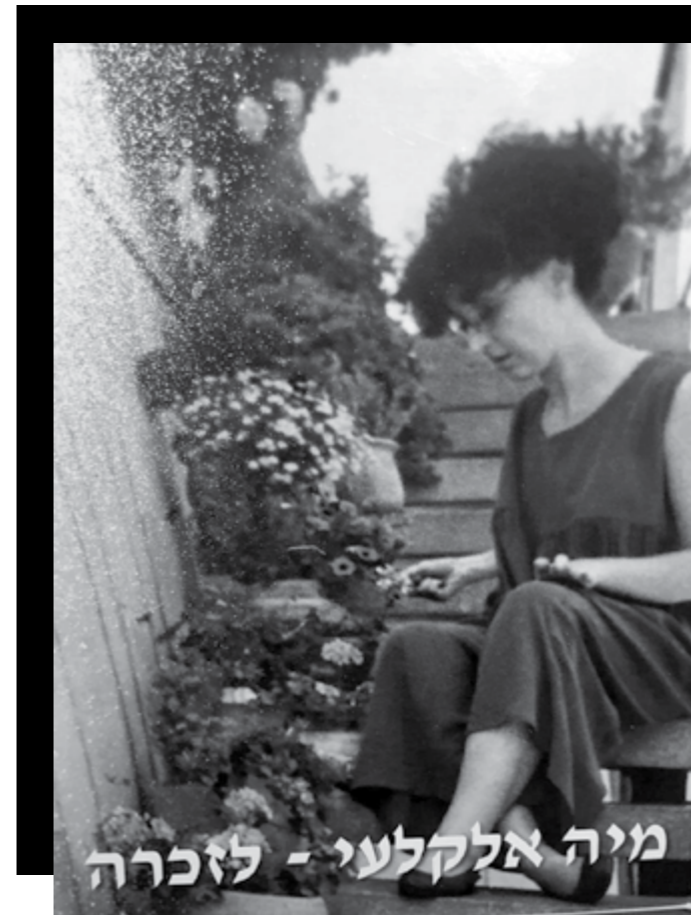
7. **ĆURAK, Nerzuk**
Izveštaj iz periferne zemlje: gramatika geopolitike / Nerzuk Ćurak. - Sarajevo: Fakultet političkih nauka Univerziteta, 2011 (Sarajevo: Bemust). - 210 str.; 20 cm Bilješka o piscu: str. 209-210. - Bibliografija: str. 187-194. - Kazalo.
ISBN 978-9958-598-31-9
8. **DIZDAR, Majo**
Snajperist: (ratni triler) / Majo Dizdar. - 2. izd. - Sarajevo: M. Dizdar; New York: Sabah, 2005 (Sarajevo: Studentska štamparija Univerziteta). -193 str.; 19 cm. - (Biblioteka Triler)
ISBN 9958-9800-2-9
9. **ĐILAS, Milovan**
Svetovi i mostovi: povesti u tri knjige. Tom 1 / Milovan Đilas. - Novi Sad: Matica srpska, 1997 ([Novi Sad]: Štamparija IP Matice srpske). - 381 str.; 20 cm. - (Romani)
ISBN 86-363-0563-2 (Broš.)
10. **ĐILAS, Milovan**
Svetovi i mostovi: povesti u tri knjige. Tom 2 / Milovan Đilas. - Novi Sad: Matica srpska, 1997 ([Novi Sad]: Štamparija IP Matice srpske). - 547 str.; 20 cm. - (Romani)
ISBN 86-363-0568-3 (Broš.)
11. **EKMEČIĆ, Fadil**
Bosanac René Pelletier: pravnik, književnik, povjesničar, diplomata, slikar, profesor / Fadil Ekmečić. - Sarajevo: Naša djeca, 1998 (Tuzla: Harfo-Graf). -164 str: ilustr.; 21 cm
Na ansl. str.: Paris 1998. - Slika autora i bilješka o njemu i djelu na zadnjem kor. listu. - Tiraž 1.000. - Bibliografija: str. 163-164 ISBN 9958-806-01-0
12. **ISAKOVIC, Zehrudin**
Povelja Kulina bana. DVD.
13. **ISAKOVIC, Zehrudin Stecci.** DVD
14. **ISAKOVIC, Zehrudin**
The Kulin ban's charter. DVD.
15. **ISAKOVIC, Zehrudin**
Stecaks. DVD
16. **KRZIĆ, Muharem**
Zločini nad banjalučkom krajinom '92-'94. - Zenica: Bemust.- 286 s.; 21 cm.
17. **ULICA, Adin, 1966-**
Stalaktit / Adin Ljuća. - Tešanj: Centar za kulturu i obrazovanje, 2015 (Tešanj: Grafik-komerc). - 56 str.; 21 cm. - (Biblioteka Gradina; knj. 78)
ISBN 978-9958-088-10-0 (meki uvez)
18. **MEHINOVIC, Bahrudin Budo**
Bosna iz pepela. - Ljubljana: Juka, 1994.- 51 str.; 21 cm.
19. **MUSLIMOVIĆ, Fikret**
The Balkans in the maelstrom of politics / Fikret Muslimović; [translated by Senad Zlatar]. - Sarajevo: Mak invest, 2003 (Sarajevo: Bemust). - 514 str.; 24 cm
Prijevod djela: Balkan u vrtlogu politika. - Author's biography: str. 508-509. - Bibliografija: str. 503507 i uz tekst
20. **MUTAPČIĆ, Đemaludin**
Medijacija u pravosudnom sistemu Bosne i Hercegovine / Đemaludin Mutapčić. -1. izd. - Tešanj: Planjax, 2011 (Tešanj: Planjax). - 62 str.; 25 cm. - (Biblioteka Logos / Planjax; kolo 9, knj. 1)
ISBN 978-9958-34-092-5
21. **ORIJENTALNI institut u Sarajevu 1950.-2000. = The institute for Oriental studies in Sarajevo 1950. 2000.** - Sarajevo: Orijeentalni institut, 2000.- 172 str.: foto.; 30 cm.
ISBN/ISSN: 9958-626-02-0
22. **ŠARAC, Dzevdet**
Zatvoreni krug. - Sarajevo : As Public, 2001.- 380 str.; 22 cm.
ISBN/ISSN: 9958-726-10-6
23. **SARAJEVO:** Općina Stari Grad: ulice, trgovi, mostovi, parkovi, spomenici / priredili Behija Zlatar... [et al.]; [fotografije Zlatan Bešić]. - Sarajevo: Moare, 2006 (Sarajevo: CPU & Moare printing). -174 str., [3] presavijena lista s planovima grada Sarajeva: ilustr.; 24 cm
ISBN 9958-9735-4-5

24. **TRHUU**, Sead
Zadnje vrijeme: sarajevske ratne price. - Sarajevo: DES, 2006. - 193 str.; 21 cm.
ISBN/ISSN: 9958-721-76-1
25. **ZABILJEŽENE**: žene i javni život Bosne i Hercegovine u 20. vijeku / [autorice i autori Aida Spahić ... [et al.]; priredila Jasmina Čaušević. - 2. dopunjeno i izmijenjeno izd. - Sarajevo: Sarajevski otvoreni centar: Fondacija CURE, 2015 ([s. I. : s. n.j.). - 292 str.: ilustr.; 20 cm. - (Edicija Gender; knj. 6)
Biobilješke o autoricama, autorima, saradnici i priređivačici: str. 276-278. - Bibliografija: str. 279-292 i uz tekst
ISBN 978-9958-536-36-6 (Sarajevski otvoreni centar)
ISBN 978-9926-413-00-2 (Fondacija CURE)
6. **RADOVI** Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru /Zadar: Zavod za povijesne znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, 1991-Sv. 42 (1991)-
7. **RIVAL**: časopis za književnost. God. 06,1993. Br. 1-2. - Rijeka: Centar društvenih djelatnosti mladih, 1993.-23 cm.
ISBN/ISSN: 0353-2968
8. **RIVAL**: časopis za književnost. God. 07,1994. Br. 1-2. - Rijeka: Centar društvenih djelatnosti mladih, 1994-23 cm.
ISBN/ISSN: 0353-2968
9. **RIVAL**: časopis za književnost. God. 07,1994. Br. 3-4.; God. 8, Br. 1-2. (1995.) - Rijeka: Centar društvenih djelatnosti mladih, 1994 - 23 cm.
ISBN/ISSN: 0353-2968
10. **RIVAL**: časopis za književnost. God. 08,1995. Br. 3. - Rijeka: Centar društvenih djelatnosti mladih, 1995. - 23 cm.
ISBN/ISSN: 0353-2968
11. **RIVAL**: časopis za književnost. God. 08,1995. Br. 4. - Rijeka: Centar društvenih djelatnosti mladih, 1995. - 23 cm.
ISBN/ISSN: 0353-2968

PERIODIKA

1. **BOŠNJAČKA** pismohrana: časopis Bošnjačke nacionalne zajednice Hrvatske: časopis za povijest i kulturu Bošnjaka u Hrvatskoj: Bošnjačko iskustvo antifašizma: Zbornik radova XIX simpozija / glavni urednik Dževad Jogunčić. - God. 12, br. 35-36 (1999). - Zagreb (Tomašićeva 12): Bošnjačka nacionalna zajednica Hrvatske, 2012-. - 24 cm
2. **BOŠNJAČKA** pismohrana: časopis Bošnjačke nacionalne zajednice Hrvatske: časopis za povijest i kulturu Bošnjaka u Hrvatskoj: Bošnjačko iskustvo antifašizma: Zbornik radova XIX simpozija / glavni urednik Dževad Jogunčić. - God. 12, br. 36-37 (1999). - Zagreb (Tomašićeva 12): Bošnjačka nacionalna zajednica Hrvatske, 2013-. - 24 cm
3. **IZAZOV**. - Brugg: Verlag Adria, 1987, 245 str.; 21 cm.- (Knjižnica Sloboda; Sv. 8)
4. **NA PREKRETNICI**. - Brugg: Verlag Adria, 1986. 230 str.: 4 mape; 22 cm.- (Knjižnica Sloboda; Knj. 7)
5. **RADOVI** Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru / Zadar: Zavod za povijesne znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, 1991-Sv. 41 (1991)-

IME I PREZIME	TEKST ZA JEVREJSKI GLAS	IZNOS
SOCIJALNA KOMISIJA		
LEO LEVI	<i>u spomen na mog dragog preminulog tatu Haima u povodu 25. godina od prerane smrti</i>	400 KM
BORIŠA I BRANKA LUŠIĆ	<i>u spomen na našu dragu Klaru Pelju Lušić</i>	100 KM
Pododica PARDO	<i>za rad Socijalne komisije</i>	100 KM
VJERSKA KOMISIJA CADIK DANON		
DEBARTOLI EMINA	<i>kadiš za pokojnog JOSIPA -JOŽIJA</i>	50 KM
LA BENEVOLENCIJA		
Prof.dr.sci.med IFAKATA BUŠIĆ	<i>uz sjećanje na moju plemenitu majku ĆAMKU ZEČEVIĆ</i>	100 KM
JEVREJSKAOPŠTINA		
FINCI ALEN	<i>Za rad Jevrejske opštine</i>	500 KM
ASER FINCI	<i>Za rad Jevrejske opštine</i>	900 KM
SIMJANOVIĆ VESELINKA	<i>Za rad Jevrejske opštine</i>	50 KM
OBITELJ BUŠIĆ	<i>sjećanje na roditelje DANIJEL i BJANKA rođ. MAESTRO</i>	100 KM
BORIS i SANJIN KOŽEMJAKIN	<i>sjećanje na našu mamu Gerdu Kožemjakin</i>	100 KM
JEVREJSKI GLAS		
ŠOLJAN DUBRAVKA	<i>za Jevrejski glas</i>	75 KM
DANILO NIKOLIĆ	<i>Godišnjica smrti moje drage majke Nikolić Donke Zore</i>	50 KM
INGE i MIRKO OVADIJA	<i>za Jevrejski glas</i>	100 KM

IN MEMORIAM / Maja Alkalaj

“Draga Majo, stigla si iz Sarajeva za vrijeme rata i više od 20 godina borila si se sa hebrejsim, pravom u Izraelu i sa teškom bolešću - uvijek sa optimizmom. Voljeli smo te svi na sudu, kao što si i ti voljela da putuješ, uživaš u života i dobroj hrani. Bila si izuzetna. Uvijek sam ti govorila da si nam donijela aromu Evrope. Uvijek elegantna, smirena i nasmijana. Neka ti je laka zemlja Jerusalemska.”

Varda Virt-Livne, Predsjednica nacionalnog suda za radno pravo.

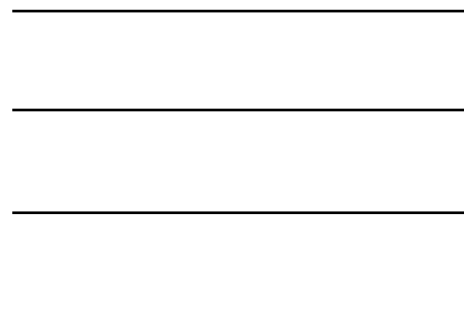
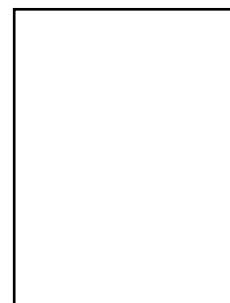
“Ja Maju znam kada se rodila, jer je bila prva u nekada velikoj porodici Elazar. Njeni uspjesi bili su i uspjesi svih nas, posebno kada je položila pravosudni ispit i počela raditi na sudu. Rat nas je rasuo po svijetu, a mi smo izabrali našu pradžu u kojoj si uspjela da ponovo završiš pravo, položiš pravosudni ispit i radiš na sudu.”

Mirko Elazar.

“Maja je bila stub porodice.” **Dr Larisa Malkinijan.**

Exp.

Jevrejska zajednica
Bosne i Hercegovine
71000 Sarajevo
Hamdije Kreševljakovića 59

Nataša Pelja Tabori je 21.7.2021. uspješno odbranila doktorsku disertaciju na temu "Opravdanost uvođenja građevinskog reda za Kanton Sarajevo" na Tehničkom univerzitetu u Beču, na Katedri za arhitekturu i prostorno planiranje uz mentorstvo Prof. dr. teh. Thomasa Dillingera dipl.ing.arh., te stekla titulu doktora tehničkih nauka.

MAZAL TOV

25.06.2021. godine (15. Tamuz 5781.) u Tel Avivu naša kćerka Roni Levi stupila je u brak sa Ofir Perec.

Ponosni roditelji Rada i Jakica Levi.

MAZAL TOV

